

Κατὰ τὸ 1906 ἔτος ἐφαίνετο ἤδη λήγουσα ἡ περίοδος τῶν μεγάλων ἐρευνῶν ἐν τῷ πεδίῳ τοῦ ἀρχαιοτάτου Κρητικοῦ Πολιτισμοῦ, τὸν ὁποῖον κατὰ συνθήκην καλοῦμεν Μινωϊκόν.

Ἐπιστεύετο, ὅτι τὰ ἀνάκτορα τῆς Κνωσοῦ, τῆς Φαιστοῦ, τῆς Ἀγ. Τριάδος εἶχον ἐξερευνηθῆ καὶ ὁλοκληρίαν εἰς τὸ φῶς, αἱ ἀνασκαφαὶ τῆς Ἀγγλικῆς Σχολῆς ἐν τῇ ἀνατολικῇ ἐσχάτιᾳ τῆς νήσου ἐμελλον ἀκριβῶς τότε νὰ τελειώσωσιν, εἰς δὲ τὰς ἀνασκαφὰς τὰς Ἀμερικανικὰς τῶν Γουρνιῶν εἶχε δοθῆ τέλος κατὰ τὸ 1904 ἔτος, οὕτως ὥστε ἦτο δυνατόν νὰ συγγραφῶσι τὰ πρῶτα ἀνακεφαλαιωτικὰ βιβλία περὶ τοῦ πολιτισμοῦ τῆς προελληνικῆς Κρήτης, βιβλία διαδόσεως λαϊκῆς οἷα εἶναι τὰ τοῦ Μόσσου «ἐκδρομαὶ ἐν τῇ Μεσογείῳ καὶ Κρητικαὶ ἀνασκαφαί, Μεδιόλανα ἐκδ. Treves, 1907» ὧν ἔχομεν ἀγγεῖλει τὴν ἔκδοσιν ἐν ταῖς στήλαις ταύταις, τὰ τοῦ Burrows «Αἱ ἀνακαλύψεις ἐν Κρήτῃ R. M. Burrows, London 1907» καὶ τὰ τοῦ Lagrange». Ἡ ἀρχαία Κρήτη Paris 1908.

Ἀλλὰ πολὺ ταχέως αἱ συμπληρωματικαὶ ἀναζητήσεις καὶ αἱ λεπτομερεῖς μελέται ἐν τοῖς μεγίστοις κέντροις τοῦ Μινωϊκοῦ πολιτισμοῦ ἀπέ-

δειξαν, ὅτι ἐν τῷ γονιμωτάτῳ ἐκείνῳ πεδίῳ ὑπελείπετο ἔτι πολὺ νὰπραχθῆ καὶ ὅτι ἐκ περαιτέρω ἐρευνῶν ἐμελλον νὰ ἴδωσι τὸ φῶς σπουδαιότατα ζητήματα ἱστορίας, ἐθνογραφίας, τέχνης καὶ θρησκείας τῶν πρώτων κατοίκων τῆς Κρήτης. Ὅθεν νέαι ἀνασκαφαὶ ἐπεχειρήθησαν ἐν τῇ κεντρικῇ καὶ ἀνατολικῇ Κρήτῃ ὑπὸ τοῦ κυρίου Ξανθουδίδου, ἐφόρου τῶν Κρητικῶν ἀρχαιοτήτων, καὶ ὑπὸ τοῦ κυρίου R. B. Seager τῆς Ἀμερικανικῆς Σχολῆς, ἐν Κνωσῷ ὑπὸ τοῦ κυρίου A. J. Evans καὶ τῶν συνεργατῶν αὐτοῦ, ἐν δὲ τῇ Φαιστῷ καὶ Πριναῖ ὑπὸ τῆς Ἰταλικῆς Ἀποστολῆς.

Ἐπὶ ἀρχαιοτάτης ἀκροπόλεως, ὑψουμένης ἀπέναντι τῆς Γόρτυνος, ἐπὶ τῆς ἀντικειμένης κλιτύος τῆς κοιλάδος τῆς Μεσσαράς παρὰ τὴν Κουμάσαν φαίνονται ἤδη ἐντὸς κυκλοπειῶν τειχῶν κατοικίαι τῆς τελευταίας Μινωικῆς ἐποχῆς. Ἐν τῷ ὑποκειμένῳ ἐπιπέδῳ κεῖται σύμπλεγμα θολωτῶν τάφων ἔτι ἀρχαιότερων καὶ ἐν τοῖς πλησιοχώροις εὐρηγνται διεσπαρμένα τῆδε χάκεισε ἕτερα συμπλέγματα τάφων ἀνηκόντων εἰς μικρὰ χωρία τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς.

ὑπὸ τοῦ κ. Seager ἀνεκαλύφθησαν ἐν τοῖς νησιδίαις τῆς Ψείρας ἐν τῷ κόλπῳ Μεραμβέλλου καὶ τοῦ Μόχλου ὀλόκληροι πολέγναι τῆς αὐτῆς ἐποχῆς μετὰ τῶν ὁδῶν αὐτῶν, μετὰ τῶν ἰδιωτικῶν καὶ ἱερῶν αὐτῶν οἰκοδομημάτων, μετὰ μοναδικῷ πλούτου ὠραίων γραπτῶν πηλίνων ἀγγείων, ἀγγείων καὶ λύχνων λιθίνων, χρυσῶν ἀντικειμένων, πλούτου τόσον ἀντιτιθεμένου πρὸς τὸ μέτριον ἐξωτερικὸν τῶν κατοικιῶν, ὥστε ἀγόμεθα νὰ πιστεύσωμεν, ὅτι, ἀληθεῖς θησαυροὶ τέχνης πρὸς τοῖς ἀποκαλυφθεῖσιν, ὧφείλόν ποτε

νά στολιζῶσι τὰ μεγάλα καὶ καλῶς ὠκοδομη-
μένα ἀνάκτορα ὡς τὰ τῆς Κνωσοῦ καὶ Φαιστοῦ.

Αἱ νέα ἀνασκαφαὶ τῆς Κνωσοῦ διευκρινουσι τὰ
διάφορα ἐσωτερικὰ μέρη τοῦ ἀνακτόρου, τὰ πρὸς
Βορρᾶν καὶ Νότον ὄρια αὐτοῦ, τὰς ὁδοὺς τῆς
εἰσόδου, τὰ παραπλεύρως τῶν ὁδῶν οἰκοδομη-
ματα, μεγαλοπρεπεῖς κατοικίαις ἰδιωτικῆς, ὠκο-
δομημένας κατὰ τὸν τρόπον τοῦ ἀνακτόρου. Καὶ
ἐντεῦθεν νέα μαρτύρια τῆς ἀρχικῆς Κρητικῆς
γραφῆς, ἕτερα ὠραιότατα ζωγραφήματα, ἕτεραι
γλυφαὶ ἐν λίθῳ μαλακῷ, μεταξὺ τῶν ὁποίων
ἀνυπερβλήτου κάλλους διὰ τὴν τελείαν ἐκτέλε-
σιν, διὰ τὸ ἀληθῆς καὶ τὴν ζωὴν, εἶναι κεφαλὴ
παύρου ἐκ στεακίτου μετὰ οὐλοῦ τριγώνου ἐπὶ
τοῦ μετώπου λεπτότατα κεχαρμημένον. μετὰ κε-
ράτων χρυσομένων. Δημιούργημα τεχνικὸν πρῶ-
της τάξεως, τοῦ ὁποίου ὑστερεῖ ἡ περιφημοῦς
βόειος ἀργυρόχρυσος κεφαλὴ τῆς Μυκηναίας
αἰθούσης τοῦ ἐθνικοῦ μουσείου τῶν Ἀθηνῶν.

Αἱ μεταγενέστεραι ἀνασκαφαὶ καὶ μελέται
τόσον τῆς Κνωσοῦ ὅσον καὶ τῆς Φαιστοῦ προέ-
θεντο νὰ διευκρινήσωσι τὴν διαφοράν μεταξὺ τοῦ
νῦν ἀνακτόρου, οἷον βλέπομεν αὐτὸ, καὶ τοῦ ἀρ-
χαιοτάτου, οὗτινος ἤδη εἶχον ὀραθῆ πρότερον λεί-
ψανα τεθαμμένα ὑπὸ τὸ μεταγενέστερον ἀνά-
κτορον ἢ συσσωματωμένα μετ' αὐτοῦ.

Τὰ ἐρείπια τῆς ἀκροπόλεως Φαιστοῦ, ἦττον
μεγαλοπρεπῆ τῶν τῆς Κνωσοῦ, ὅμως προσφέ-
ρουσι τὸ μέγα πλεονέκτημα ἥττονος περιπλοκῆς
οἰκοδομημάτων διαφόρων ἐποχῶν, οὕτως ὥστε
ἐπιτρέπουσι νὰ διακρίνωμεν εὐκρινῶς τὸ μετα-
γενέστερον ἀνάκτορον ἀπὸ τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχι-
κοῦ ἀνακτόρου καὶ ἐκ τῶν λειψάνων οἰκιῶν ἐπι-
ἀρχαιοτέρων τούτου, ἀνηκουσῶν εἰς ἐποχὴν πο-

λιτισμοῦ πολὺ πλησίον τῆς τελευταίας ἐποχῆς τοῦ λίθου. Αἱ ἀπὸ τοῦ 1906—1908 ἡμέτεραι ἀνασκαφαὶ ἔχουσι διευκρινήσῃ τοῦ μεγάλου ἀνακτόρου τῆς Φαιστοῦ τὰ ὅρια, ἅτινα πρότερον δὲν ἐφαίνοντο πανταχοῦ καθαρῶς· μόνον δὲ τοῦτο τὸ ἔτος ἐτελέσθη ἡ ἀνακάλυψις τῶν πρὸς νότον καὶ νοτιοδυτικὰ κυκλοπείων οἰκοδομῶν τῶν ἐξωτερικῶν τειχῶν, τειχῶν, ἅτινα ὡς πάντα τὰ ἕτερα τῆς προσόψεως, δὲν ἐκτείνονται κατ' εὐθείαν συνεχῆ γραμμὴν, ἀλλὰ εἰσδύουσι καὶ προεξέχουσι εἰς ὀρθὴν γωνίαν, σχηματίζοντα ὑπερμεγέθεις προεξοχὰς ὁμοιαζούσας πρὸς πύργους καὶ οἶανει προασπίζουσι τὰς εἰσόδους.

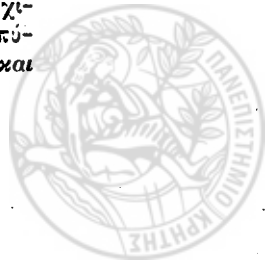
Ἐν τῷ αὐτῷ ἀνακτόρῳ ἀποκαλύπτονται ἤδη δύο συστήματα ἀρχιτεκτονικὰ ἐν ταῖς ἐλαχίσταις λεπτομερείαις αὐτῶν, οὕτως ὥστε ἡ κατάληψις τοῦ σχεδίου αὐτῶν ὡς καὶ τῆς ἀνεγέρσεώς των οὐδεμίαν καταλείπει ἀμφιβολίαν.

Τὸ πρῶτον ἐξ αὐτῶν παριστᾷ ἡμῖν τὸ ἀρχαιότερον ὑπόδειγμα προπύλαιου, οὗτινος λίαν μεταγενεστέρως, ἐν τῇ ἐποχῇ τοῦ Περικλέους, βλέπομεν τὸν εὐγενέστατον καὶ τελειότατον τύπον εἰς τὴν εἵσοδον τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν. Εἰς τὸ προπύλαιον τῆς Φαιστοῦ, τύπου διαφόρου καὶ ἀρχαιότερου τοῦ τῆς Τύρινθος, ἀναβαίνει τις διὰ κλίμακος ἐκ δώδεκα βαθμίδων, εὐρείων πλέον τῶν 13 μέτρων, ἀγούσων εἰς εὐρὺ κλιμακόπεδον, εἰς οὗ τὸ βάθος ὑψοῦται ἡ πρόσοψις τῆς δυτικῆς στοᾶς, ἀποτελουμένης ἐξ ἐνὸς στύλου μεταξὺ δύο ὀρθοστατῶν εἰς τρόπον ὥστε τὰ μεσοστυλία ἀναποκρίνονται εἰς τὰς δύο εὐρείας εἰσόδους· ἡ ὀπισθία στοᾶ, πρὸς ἀνατολὰς, ἔχει τὸναντίον τρεῖς στυλοὺς ἐπὶ ἐνὸς στίχου καὶ δέχεται τὸ φῶς ἐκ τινος ἀυλῆς, ἧς τὸ ὑπόβαθρον

είναι κατασκευασμένον διὰ μεγάλων τετραγώνων ὀγκολίθων. Πρὸς δὲ ἔχει ἐξακριβωθῆ ὁ ὀχετός, ὅστις ἐχρησίμευεν εἰς τὴν ἀπομάκρυνσιν τοῦ ὕδατος ἐκ τῆς αὐλῆς.

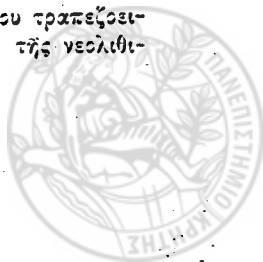
Οὐχ ἦττον ἐπιβλητικὸν εἶναι τὸ ἕτερον ἀρχιτεκτονικὸν σύστημα, οὐτινος παράδειγμα μέχρι τοῦδε οὐδὲν ἕτερον ἀρχαῖον κρητικὸν ἀνάκτορον προσφέρει ἡμῖν: Εὐρεῖα ὀρθογώνιος αὐλὴ περιωρισμένη κύκλῳ ὑπὸ στοῶν, ἀποτελουσῶν ἀληθῆς καὶ ἀκριβῆς Περιστεύλιον. Οἱ κίονες εἶναι 12, τέσσαρες ἐφ' ἑκάστης πλευρᾶς, καὶ αἱ στοαί, ἐπεστρωμέναι διὰ πλακῶν ἐκ γύψου ἀλαβαστρίνου, εἰσάγουσιν ἀφ' ἑκάστης πλευρᾶς εἰς προδόμους καὶ εὐρείας αἰθούσας, ὧν μία, πρὸς βορρᾶν, συγκοινωνεῖ μετὰ τῆς στοᾶς διὰ πολλῶν θυρῶν. Καὶ ἐν τῇ αὐλῇ ταύτῃ ἐπανευρέθη ὁ ὀχετός, ὅστις ἐχρησίμευε πρὸς ἐκκένωσιν τοῦ ὕδατος τῆς δεξιαμενῆς (κατακλύστου). Τέλος ἐδῶ ἔχομεν τὸ πρωτότυπον τοῦ κλασικοῦ Περιστευλίου καὶ εἶναι θαυμαστὸν, ὅτι εὐρίσκομεν ἤδη ἐν οἰκοδομήματι ἀριθμοῦντι οὐχὶ ὀλιγωτέρους τῶν 16 αἰῶνων π. Χ. οἰκοδόμησιν τελείως ὁμοίαν πρὸς τὴν τῶν ἑλληνικ. οἰκιῶν τῆς Δήλου καὶ ἑλληνορωμαϊκῶν τῆς Πομπηίας. Τὸ ἐν Φαιστῷ ἀνάκτορον τῆς μυκηναϊκῆς ἐποχῆς δὲν ἦτο ὠκοδομημένον καθ' ὀλοκληρίαν ἐπὶ τῶν ἐρειπίων τοῦ ἐτέρου ἀρχαιοτέρου ἢ δυτικῆ αὐτοῦ πρόσοψις ἀνηγέρθη μέτρα τινὰ ἀνατολικώτερον τοῦ ἀρχικοῦ ἐρειπίου οὕτως ὥστε μεταξὺ τοῦ πρώτου καὶ τοῦ δευτέρου ὑπὸ τὸ ἔδαφος τῆς πλατείας τῆς ἐκτεινομένης πρὸς δυσμὰς τοῦ ἑστέρου ἀνακτόρου διατηρεῖται τὸ κατώτατον μέρος τῆς δυτικῆς πλευρᾶς τοῦ ἀρχικοῦ οἰκοδομήματος, εἰς ὃ ἀνήκουσιν ἐν Προπύλαιον πρὸ εὐρείας εἰσόδου, διάφοροι ἀποθῆκαι

μικρὸν ἰερὸν καὶ λάκκος θυσίων, τὸ δὲ μέγιστον ἐνδιαφέρον ἔγκειται ἐν τούτῳ ὅτι τὰ ἀποκαλυφθέντα σκευή ἐν τοιούτοις ἀρχαιοτάτοις χώροις καὶ διακρινόμενα ἴδια ἐκ τῶν ὠραίων ἀγγείων, φερόντων διχόσμησιν χρώματος λευκοῦ, ἐρυθροῦ καὶ πορτοκαλίνου ἐπὶ βάθους μέλανος στιλπνοῦ, ἀνήκουσιν εἰς στρώμα καθαρῶς ἀρχαιολογικόν, ὅπερ τὸ ἐπικείμενον ἔδαφος τῆς μεταγενεστέρας πλατείας προεφύλαξεν ἀπὸ πάσης κατακυλίσεως.

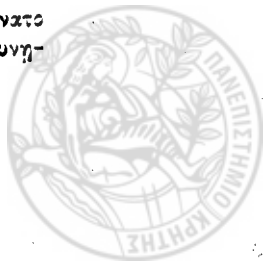
Ἐχομεν οὕτως ἐκ τούτων τῶν σκευῶν ἀσφαλῆ διδόμενα, ὅπως ὀρίσωμεν τὸν χαρακτήρα τῆς δεσποζούσης τέχνης κατὰ τὴν ἐποχὴν τοῦ πρώτου ἀνακτόρου καὶ προσδιορίσωμεν τὴν ἐποχὴν καθ' ἣν ὠκοδομηται τὸ δεύτερον.

Ἐντελῶς καθαρὰ καὶ ἀνέπαφα, καὶ διὰ τοῦτο σπουδαιότατα διὰ τὴν χρονολογίαν τῶν ἀρχαιότερων οἰκοδομῶν, εἶναι ὡσπύτως τὰ στρώματα, ἅτινα μετ' ἰδιαιτέρας ἐπιμελείας ἔχομεν ἐξακριβώσῃ κατὰ τοῦτο τὸ ἔτος ὑπὸ τὰ ἐδάφη τοῦ ἀρχικοῦ οἰκοδομήματος καὶ ὑπὸ τὸ ἀνακαλυφθὲν ἐμβαδὸν τοῦ Περιστεύλιου. Τοιαῦτα στρώματα, παχέα μέχρι 2 καὶ 3 μέτρων, εἶναι πλούσια τεμαχίων κεραμικῶν τοῦ λιθογαλκίνου αἰῶνος— ἢ χονδροειδῆ μετ' ἐπιφανείας τραχείας ἢ λεπτότερα μετ' ἐπιφανειῶν λείων, — ἀναμεμιγμένα μετὰ λιθίνων σκευῶν, μετὰ λειψάνων τῆς οἰκιακῆς ἐστίας καὶ τῶν ἐδωδύμων. Εἰς τὰς δοκιμὰς ταύτας εἶδομεν, ὅτι τὸ ὑπερῶν, ἐφ' οὗ ἱδρυταὶ τὸ Περιστεύλιον, ἀνταποκρίνεται πρὸς φυσικὴν ὑψοσιν τοῦ βράχου καὶ ὅτι δὲν ἱδρυταὶ ἐπὶ ἐρειπίων τοῦ ἀρχικοῦ ἀνακτόρου, ἀλλὰ ἐπὶ τῶν λειψάνων οἰκίας προϊστορικῆς, σχεδίου τραπεζοειδοῦς, ὁμοίας καθ' ὅλα πρὸς οἰκίαν τῆς νεολιθι-

κῆς ἐποχῆς, ἀποκαλυφθεῖσαν ὑπὸ τῆς Ἀγγλικῆς σχολῆς ἐν τῷ Παλαιοκάστρῳ ἐπὶ τῆς ἀνατολικῆς ἀκτῆς τῆς Κρήτης. Ἄλλ' ἐντελῶς νέα καὶ ἀπροσδόκητα εἶναι τὰ ἀποτελέσματα ἀνασκαφῆς ἐνεργηθείσης ὑφ' ἡμῶν κατὰ τὸν λήξαντα Ἰουνιον ἐπὶ τῆς νοτιοανατολικῆς γωνίας τῆς ἀκροπόλεως Φαιστοῦ, ἐνθα ὑπεθέτομεν, ὅτι ἠδύνατο νὰ εὐρίσκωνται κατοικίαι συνεχόμεναι μετὰ τοῦ μινωϊκοῦ ἀνακτόρου. Ὑπὸ οἰκοδομήματα τῆς ἐλληνικῆς Φαιστοῦ ἀπεκαλύψαμεν τῷ ὄντι ἐρείπια οἰκιῶν συγχρόνων τοῦ ἀρχικοῦ ἀνακτόρου, ἀλλὰ χρησιμοποιηθειῶν καὶ εἰς τὴν ἐποχὴν τοῦ μεταγενεστέρου, μάλιστα σχηματιζουσῶν τὴν προέκτασιν πρὸς ἀνατολὰς τῆς μεσημβρινῆς προσόψεως τούτου.

Ἡ ἐποχὴ τῶν ἤδη εἰς φῶς ἐξενεχθειῶν οἰκοδομῶν, ὡς συνήθως, δείκνυται ὑπὸ τοῦ γένους τῶν γραπτῶν ἀγγείων, ἅτινα εὐρίσκονται ἐντὸς, ἐξ ὧν ὑπάρχουσι πολὺ ἀρχαῖα μετὰ κοσμημάτων χρώματος λευκοῦ, ἐρυθροῦ καὶ πορτοκαλίνου ἐπὶ βάθους μέλανος, καὶ μεταγενέστερα γραπτὰ κατὰ μυκηναϊκὸν ρυθμὸν. Τὴν ἐσπέραν τῆς Παρασκευῆς 3ῆς Ἰουλίου, ἐνῶ προσείχομεν εἰς τὴν μεταχώρισιν καὶ ἐξέτασιν σωροῦ τοιούτων ἀγγείων, ὁ δραστήριος ἐπιστάτης ἡμῶν Ζαχαρίας Ἡλιάκης, ὅστις ἐπέδλεπε τὴν ἐργασίαν ἐν τινὶ πλησίον χώρῳ, παρέδωκεν ἡμῖν δίσκον πλίνθου διαμέτρου 16 περίπου ὑφ εκατομέτρων, μαυρισμένον, ὑπὸ τῶν ἀνθράκων καὶ τῆς τέφρας, μεθ' ὧν οὗτος ἦτο εἰς ἐπαφὴν, κεκαλυμμένον ὑπὸ χώματος καὶ φλοιῦ ἀσβεστώδους, δι' οὗ διαφαίνεται ποιὸν τι σημεῖον. Ἦδη κατὰ τὸ πρῶτον βλέμμα ἐπ' ἐκείνου τοῦ δίσκου, ὅστις θὰ ἠδύνατο νὰ ἐκληροθῇ ὡς ὁ πυθμὴν ἀγγείου τινός, συνη-

σθάνθημεν ἄπειρον συγκίνησιν, ὅτι εὕρισκόμεθα πρὸ ἐκτάκτου μνημείου.

Εὐθὺς ὡς ἤρχισαμεν νὰ καθάρωμεν τὸν δίσκον ἀπὸ τὸ καλύπτον τὰς ἐπιφανείας αὐτοῦ χῶμα, ἐφάνησαν ἀμρότερα αὐταὶ κεκαλυμμένα ὑπὸ σημείων καὶ μικρῶν μορφῶν ἀνθρώπων, ἰχθύων καὶ πτηνῶν, δένδρων καὶ φυτῶν, σκευῶν διαφόρων, μορφῶν ἐντετυπωμένων τῆς μιᾶς μετὰ τὴν ἄλλην ἐντὸς ζώνης διπλῆς χαρακτῆς γραμμῆς, ἀναπτυσσομένης ἐλικοειδῶς ἐκ τοῦ κέντρου πρὸς τὴν περιφέρειαν. Τὰ σχήματα εἶναι συντηνωμένα κατὰ συμπλέγματα διακεκριμένα ἀπ' ἀλλήλων διὰ γραμμῶν χαρακτῶν καὶ ἰσοδυναμοῦσιν ἀναμφιβόλως πρὸς σημεία γραφῆς ἀρχαιοτάτης, τύπου εἰκονογραφικοῦ, κατὰ τὸ εἶδος ἐκείνης τῆς γραφῆς, ἧς μόνον συμπλέγματα ὀλίγων σημείων φαίνονται ἐπὶ τῶν ἐγγεγλυμμένων λίθων, ἄς ὁ κ. Evans, ὁ ἐξερευνητῆς τῆς Κνωσοῦ, συνέλεξεν ἐν Κρήτῃ καὶ ἠρμήνευσε πρῶτος ὡς στοιχεῖα τῆς ἀρχαιοτάτης γραφῆς τῆς νήσου. Τὰ σημεία τοῦ δίσκου τῆς Φαιστοῦ εἶναι πλείονα τῶν 120 ἐφ' ἑκτέρας ἐπιφανείας καὶ ἐπειδὴ ἡ γραφή δὲν εἶναι ἀλφαριθμητικὴ, ἐν ἧ πᾶν σημεῖον ἀνταποκρίνεται εἰς ἓν μόνον γράμμα, ἀλλ' ἰдеоγραφικὴ ὡς τὴν Ἱερογλυφικὴν γραφὴν τῆς Αἰγύπτου, εἶνε βέβαιον, ὅτι πρόκειται περὶ μακροῦ κειμένου καὶ ἀξιοσημειώτου. Ἡ ἕκτακτος σπουδαιότης καὶ τὸ ἀπόλυτον νέον τῆς ἐπιγραφῆς ἔγκειται εἴτα ἐν τούτῳ, ὅτι τὰ σημεία, ὧν ἀριθμοῦνται πολυάριθμοι ποικιλίαι, δὲν εἶναι κεχαραγμένα διὰ σμίλης, ὡς τὰ σημεία τῶν κεραμείων πλακῶν τῶν μινωϊκῶν ἀνακτόρων, ἀλλὰ τετυπωμένα πάντα δι' ἐπιθέσεως σχετικῶν τυπογραφικῶν στοιχείων (τύπων). Πρόκειται λοιπὸν

περί ἀληθοῦς καὶ ἀκριβοῦς δοκιμίου τυπογραφίας ἀνεργομένης εἰς εἴκοσι π. Χ. αἰῶνας.

Οἱ μικροὶ τύποι (ἐκμυγεία) ὄφειλον νὰ εἶναι ἐγγύφωροι μετ' ἀκριβείας καὶ πολλῆς δεξιότητος τεχνικῆς, διότι τὰ σχήματα, τὰ ἐξ αὐτῶν παραγόμενα, εἶνε τόσο καθαρὰ καὶ ἀνταποκρίνονται πρὸς τὸ ἀληθές, ὥστε δὲν καταλείπουν ἀμφιβολίαν οὐδεμίαν ἐπὶ τῆς ἐρμηνείας αὐτῶν.

Πρὸ ἑκατοντάδων καὶ χιλιάδων κεραμείων πλάκων κεκαλυμμένων ὑπὸ σημείων τῆς ἀρχικῆς γραμμικῆς γραφῆς τῆς Κρήτης, ἃς ἔχουσι παράσχη ἡμῖν ἡ Ἁγία Τριάς καὶ ἡ Κνωσός, ὁ δίσκος τῆς Φαιστοῦ παρουσιάζεται σήμερον ὡς τὸ ἀρχαιότατον, τὸ συνθετώτατον καὶ τὸ μοναδικώτατον τῶν γεγραμμένων μνημείων τῆς μινωικῆς Κρήτης.

Ἐκ τῆς μελέτης τοιοῦτου μνημείου θὰ φανῆ εἶτα ὅποیان συμβολὴν θὰ δυνηθῆ νὰ δώσῃ ἡ νέα ἀνακάλυψις τῆς Φαιστοῦ εἰς τὴν ἐρμηνείαν τῆς ἀρχικῆς Κρητικῆς γραφῆς, γραφῆς, ἥτις, ὡς τὴν Τυρρηνικὴν, μένει ἀκατάληπτος καὶ αἰνιγματικὴ, καίτοι κατέχομεν αὐτῆς ἤδη τόσα κείμενα, καὶ ἀναγνωρίζομεν τὰς ἐξωτερικὰς λεπτομερείας καὶ τὸ μαθηματικὸν σύστημα, καίτοι διακρίνομεν τὰ ποικίλα σημεῖα, μενούσης ἀγνώστου τῆς σημασίας αὐτῶν. Ἡδὴ κατωρθώθη νὰ παρακολουθήσωμεν τὴν μεταμόρφωσιν τῆς εἰκονογραφικῆς γραμμικῆς γραφῆς τῆς Κρήτης· καὶ δὲν θὰ εἶνε δυνατόν ν' ἀνακαλυφθῆ ἕτερόν τι μνημεῖον, ὅπερ θὰ δείξῃ τὴν μεταξὺ τοιαύτης μινωϊκῆς καὶ τῆς ἑλληνοφαιστινικῆς γραφῆς τῶν μεταγενεστέρων χρόνων σχέσιν; Δὲν θὰ δυνηθῆ νὰ εὕρεθῆ ἡ κλειδί δια τὴν κατάληψιν τῶν μυστηρίων τῶν ἀρχαίων τῶν ἀνακτόρων τῆς Κνωσοῦ καὶ τῆς Φαιστοῦ;

Τόπος λίαν ενδιαφέρων διὰ τὴν γνῶσιν τῆς μεταβατικῆς ἐποχῆς μεταξύ τοῦ μινωικοῦ καὶ τοῦ πρωτοελληνικοῦ πολιτισμοῦ ἐν Κρήτῃ εἶναι ἡ Ἀκρόπολις τοῦ Πριναῖ, κειμένη σχεδὸν ἐν τῷ κέντρῳ τῆς νήσου μεταξύ τῶν κτήσεων τῆς Φαιστοῦ καὶ τῆς Κνωσοῦ. Αἱ τυχαῖαι εὐρέσεις καὶ αἱ συστηματικαὶ ἀνασκαφαί, αἱ ὑπὸ τῆς ἡμετέρας Ἀποστολῆς ἤδη ἀπὸ τοῦ θέρους τοῦ 1906 ἔτους ἀρξάμεναι ἐν Πριναῖ, ἔχουσιν ἤδη γνωρίσῃ ἀγχιεὶα γραπτὰ ρυθμοῦ μεσαζόντος μεταξύ τοῦ μυκηναϊκοῦ καὶ τοῦ γεωμετρικοῦ, εἰδῶλα πῆλινα, ἅτινα ἐν Πριναῖ συνευρέθησαν μετὰ ἐλληνικῶν ἀρχαϊκῶν ἀγαλματίων, ἐνῶ ἐν ἄλλοις τόποις τῆς Κρήτης διετηροῦντο ἐντὸς μικρῶν μινωϊκῶν ἱερῶν (Sanctuarium), στήλας χαρακτὰς μετὰ σχημάτων, ἐν οἷς ἐπιζῆ ἡ ἐπιρροή τῆς μυκηναϊκῆς τέχνης, ἐπιγραφὰς ἐγκεχαραγμέναις ἐπὶ ὀγκολίθων διὰ μεγάλων γραμμάτων τοῦ ἀρχαϊκωτέρου τύπου, ὅστις γινώσκεται ἐν Κρήτῃ. Ἦδη πρόκειται νὰ ἴδωμεν, ἐὰν ὁ Πριναῖς δύναται νὰ χρηρηγήσῃ ἡμῖν στοιχεῖα γραφῆς ἔτι ἀρχαιότερα, ἐὰν, ὡς ἐφρόνει ὁ κ. Halbherr, οἱ μετ' ἀρχαϊκῶν ἐπιγραφῶν ὀγκολίθοι ἀνῆκον εἰς τοὺς τοίχους ναοῦ τινος ἀρχαιοτάτου καὶ ἐὰν οὗτος διεδέχθη τὸ ἱερόν, ὅπως ἐν προέρχονται τὰ μινωϊκῆς παραδόσεως εἰδῶλα.

Ἐν τούτῳ αἱ πρόσφαται ἀνασκαφαί τῆς Ἀποστολῆς ἔχουσι δῶσῃ καὶ ἐν Πριναῖ ἀποτελέσματα λίαν ἱκανοποιητικὰ, διαπιστοῦντα, ὅτι αἱ οἰκοδομαὶ τῆς ἀκροπόλεως αὐτοῦ ἀπὸ τῆς ἐλληνικῆς ἐποχῆς ἀνέρχονται μέχρι τέλους τῆς Μυκηναϊκῆς καὶ Πρωτοελληνικῆς ἐποχῆς. Ἄπαν τὸ ὑπὲρ τὴν Ἀκρόπολιν ἰσόπεδον κατεῖχετο ὑπὸ ἀρχαίων οἰκοδομημάτων : Πρὸς νοτιοδυτικόν, ἐν

τῷ ὑπὸ τῶν φυσικῶς ἀποκρήμων βραχωδῶν τοίχων ἤττον ὑπερασπιζομένῳ μέρει ἐγείρεται φρούριον τετράγωνον μετὰ τεσσάρων μεγάλων πύργων ἐν ταῖς γωνίαις, φρούριον, ὅπερ κατὰ τὴν ἐποχὴν τῶν ἀγρίων πάλῳν μετὰξὺ τῶν διαφόρων Κρητικῶν πόλεων φαίνεται, ὅτι ἰδρῦθη ἀτάκτως δι' ὀγκολίθων προερχομένων ἐξ ἀρχαιοτέρων οἰκοδομημάτων, διὰ στηλῶν ἐπιτυμβίων, εἰλημμένων ἀπὸ τοῦ πλησίον μικροῦ νεκροταφείου. ἐφ' ὧν φαίνεται χαρακτὴ ἢ μορφή τοῦ νεκροῦ. Πανταχοῦ εὐρίσκονται κατοικίαι ἀρχαίχθης ἑλληνικῆς ἐποχῆς, κατὰ μείζον μέρος συγκεῖμαι ἐξ ἀπλῶν ὀρθογωνίων δωμάτων, τινὲς δὲ μετὰ στύλων ἀκατεργάστων, ἀλλὰ πᾶσαι σχεδὸν λίαν πτωχὰ σκευῶν. Ὁ μόνος πλοῦτος τούτων τῶν οἰκιῶν ἔγκειται ἐν μεγάλοις πηλίνοις πίθαις, κεκοσμημένοις δι' ὀριζοντίων ταινιῶν κυματιζουσῶν ἐλικοειδῶς ἐν ἀναγλύφῳ, ἐφ' ὧν εἶνε ἀποτετυπωμένα πλούσια καὶ ποικίλα κοσμήματα τοῦ μυκηναϊκοῦ καὶ ἀρχαῖκοελληνικοῦ κύκλου, ὡς κύκλοι συγκεντρικοί, δίσκοι στρογγύλοι, ῥόδακες, πτηνὰ ἰπτάμενα, κύνες καταδιώκοντες αἰγάγρους, σφίγγες συμπλεκόμεναι κατὰ τρόπον οἰκοσῆμου μετὰξὺ μικρῶν φοινίκων καὶ ἀνθέων λωτοῦ, ὄρμοι διτρόγων ἀμαξῶν καὶ ἰππέων, μορφαὶ πτερωτῶν θεοτήτων, τινὲς τῶν παρατάσεων τούτων, ἐκτετελεσμένοι μετ' ἐκτάκτου λεπτότητος καὶ καλλιαισθησίας, ἔχουσι μακρὰν παράδοσιν καὶ ἀποδεικνύουσι πόσον ὁ τῶν ἐν ἀναγλύφῳ γραπτῶν ἀγγείων συρμὸς ἦτο ἀνεπτυγμένος καὶ μόνιμος ἐν Κρήτῃ.

Ἐν τῷ μέσῳ τῶν οἰκιῶν, ἐν τινι τῶν ὑψηλοτέρων σημείων τῆς Ἀκροπόλεως, ἤρξαντο ἀνακαλυπτόμενα τὸ παρελθὸν ἔτος τὰ λείψανα ἀρ-

χαϊκού ἑλληνικοῦ ναοῦ, πλουσίου προστύπων ἀναγλύφων καὶ ἀγαλμάτων. Ταῦτα εἶναι ἐγγεγλυμμένα ἐν πέτρᾳ μαλακῇ καὶ γραπτά ὡς πάντα σχεδὸν τὰ ἀρχαιότατα ἑλληνικὰ ἀγάλματα, π.χ. ὡς τὰ ἀξιοθαύμαστα ἐν πορώδει λίθῳ ἀγάλματα, ἅτινα ἐκόσμουν τοὺς ναοὺς τῆς Ἀκροπόλεως τῶν Ἀθηνῶν πρὸ τῆς Περσικῆς εἰσβολῆς. Κατὰ μῆκος τοῦ ἀνατολικοῦ τοίχου τοῦ ἐν Πριναῖ ναοῦ εὐρέθησαν, ὡς ἀρχαιοῦθεν εἶχον πέση, τεμάχια μεγάλων χαρακτῶν πλαισίων καὶ πλακῶν μαλακῆς τιτάνου, ὑψηλῶν 84 ὕψεκατομέτρων, κεκοσμημένων διὰ προστύπων ἀναγλύφων, ἅτινα παριστῶσι κατὰ τρόπον λίαν ἀρχικὸν καὶ παιδικόν, συνοδίαν ἱππέων μετὰ εἶδους τινὸς πελικίου ἐπὶ τῆς κεφαλῆς, κατὰ τὰ λοιπὰ γυμνῶν καὶ ὠπλισμένων μετ' ἀσπίδος καὶ λόγχης. Φαίνεται, ὅτι ἐκόσμουν πρόδομον ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ναοῦ, ἔχοντες τὴν πρόσοψιν αὐτοῦ, ὡς συνήθως, πρὸς ἀνατολὰς. Ἐν αὐτῷ τῷ προδόμῳ καὶ πλησίον τῆς θύρας τοῦ ναοῦ ἦσαν πρὸς τούτοις διεσπαρμένα τὰ τεμάχια τῶν ἀναθηματικῶν καὶ θρησκευτικῶν ἀγαλμάτων. Ἐνὸς τούτων τῶν ἀγαλμάτων, ἡμίσεος μεγέθους φυσικοῦ, ὁ κύριος Enrico Stefani ἐξετέλεσεν ἀναπαράστασιν γραφικὴν, ἥτις ἤδη χρησιμεύει ὡς ὁδηγὸς τοῖς ἐπισιροθωταῖς τοῦ Μουσείου Ἡρακλείου διὰ τὴν ἐκ νέου προσάρμοσιν τῶν τεμαχίων. Παριστάνει θεὰν καθήμενην ἐν στάσει αὐστηρᾷ καὶ ἐπισήμῳ μετὰ τῶν βραχιόνων κεκαμμένων κατὰ μῆκος τοῦ σώματος καὶ τῶν χειρῶν ἐπὶ τῶν γονάτων.

Ἡ θεὰ φέρει βαρὺν χιτῶνα, ὅστις κάτωθεν δὲν ἀφίνει νὰ διαφαίνωνται οἱ τύποι τοῦ σώματος καὶ εἶνε κεκοσμημένος διὰ καθέτων καὶ ὀριζοντίων γραμμῶν, ἐντὸς τῶν ὁποίων εἰσι ζῶναι

ροδάκων καὶ μορφῶν ζώων κατεσκευασμένοι διὰ προστύπου ἀναγλύφου λεπτοτάτου, δηλοῦντος τὸ κέντημα τοῦ ἐνδύματος. Εἷς πέπλος μικρὸς καλύπτει τὰς ὠμοπλάτας αὐτῆς, ἐπὶ δὲ τῆς κεφαλῆς φέρει εἶδος μίτρας, ἐξ ἧς κατέρχεται συμμετρικῶς ἡ κόμη διὰ μακρῶν οὐλῶν βοστρύχων ἐπὶ τοῦ στήθους καὶ τῶν ὠμοπλατῶν. Ὁ θρόνος στηρίζεται ἐπὶ υποβάθρου, φέροντος παραστάσεις. Ὁ τύπος τῆς ἐν ἱερατικῇ στάσει οὕτω καθημένης μορφῆς ἦτο λίαν γνωστὸς τόσον ἐν τῇ Αἰγυπτιακῇ καὶ Ἀσυριο—Βαβυλωνικῇ τέχνῃ, ὅσον ἐν αὐτῇ τῇ Ἀρχαῖκῃ Ἑλληνικῇ τέχνῃ καὶ ἕνεκά τινων χαρακτήρων ἐξωτερικῶν, ὡς καὶ τῆς κομμώσεως τῶν τριχῶν τῆς κεφαλῆς, τῶν κοσμημάτων τοῦ ἐνδύματος, τῶν ἀυστηρῶν τύπων τοῦ σώματος, τοῦ ἐκφραζομένου διὰ πτυχῶν συναντωμένων σχεδὸν ἐν ὀρθῇ γωνίᾳ, ἡ θεὰ τοῦ Πρινιᾶ συνδέεται μὲ ἄλλα Ἑλληνικὰ ἀρχαῖκὰ ἀγάλματα τοῦ θου π. Χ. αἰῶνος, ἐπεὶδὴ ἔχει κατασκευασθῆ καὶ αὐτὴ διὰ πορώδους λίθου καὶ διὰ ζωγραφημάτων. Ἀλλὰ τὸ ἄγαλμα τοῦ Πρινιᾶ προσφέρει ἡμῖν τι λίαν νέον καὶ ἐνδιαφέρον. Τὸ ὑψηλὸν υποβάθρον, ἐφ' οὗ στηρίζεται ὁ θρόνος τῆς θεᾶς, ἦτο κεκοσμημένον διὰ προστύπων ἀναγλύφων, οὐ μόνον κατὰ τὰ πλάγια, ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τῆς κάτω ἐπιφανείας εἰς τρόπον ὥστε εἶνε βέβαιον, ὅτι ὤφειλε νὰ στηρίζεται ἐπὶ δύο ὀρθοστατῶν δίκεν ἐπιστυλίῳ. Ἐν τῇ λεῖα κάτω ἐπιφανείᾳ τοῦ υποβάθρου, ὀρωμένου ἐκ τῶν κάτω πρὸς τὰ ἄνω, ἦτο ἐγγεγλυμμένη ἑτέρα μορφή γυναικεία μετὰ τοῦ αὐτοῦ βοστρυχώματος τῆς θεᾶς, ἀλλὰ ἰσταμένης κατὰ μέτωπον σοβαρῶς, τῶν δὲ χειρῶν κατὰ μῆκος ἐπὶ τὰ πλάγια ἐπὶ τῆς ἀριστερᾶς πλευρᾶς αὐτοῦ τοῦ υποβάθρου, ἦτο σειρά τριῶν λεόντων,

προχωρούντων πρὸς τὰ ἀριστερὰ, ἐπὶ δὲ τῆς ἀντικειμένης πλευρᾶς τρεῖς ἕλαροι βόσκουσαι. Αὐταὶ αἱ δύο τελευταῖαι παραστάσεις, διεξηγημέναι μετὰ τέχνης ἤδη λίαν ἀνεπτυγμένης καὶ φυσικῆς, ὡς ἐκείναι, αἵτινες εἶχον παράδοσιν ἐν τῇ διχοσμήσει τοῦ κεχαραγμένου ὄρειγάλκου (ἀσπίδες τοῦ ἄντρου τοῦ Διὸς ἐπὶ τοῦ ὄρους Ἰθάκης, ἐν τοῖς ναοῖς τῆς Φαιστοῦ καὶ τοῦ Παλαιοκάστρου), εἶνε τὰ αὐτά, ὅφ' ὧν ἐμπνέονται αἱ κοσμητικαὶ παραστάσεις ἐν ἀναγλύφῳ τῶν πηλίνων ἀγγείων τῆς ἀρχαϊκῆς ἐποχῆς καὶ αἱ ζωγραφικαὶ τῶν Πρωτοκορινθιακῶν, Πρωτοαττικῶν καὶ Πρωτοαθηναϊκῶν ἀγγείων.

Τὸ ἀγάλμα μετὰ τῶν προστύπων αὐτοῦ ἀναγλύφῳ δεικνύει τέχνην μᾶλλον ἐπιμεμελημένην, ἢ μὴ μᾶλλον προηγημένην τῆς τῶν πλακῶν, ἐφ' ὧν εἶνε ἐγγεγλυμμένη ἢ συνοδεία τῶν ἱππέων· αὐτὴ ἀποκαλύπτει τὴν χεῖρα τεχνίτου οὐχὶ τυχαίου, ἢ δὲ σπουδαιότης αὐτῆς εἶνε μεγίστη· διότι ἀποδίδει εἰς τὴν Κρήτην τὴν διακριτικὴν ἀνάπτυξιν τῆς ἀρχικῆς Ἑλληνικῆς ἀγαλματοποιίας. Ἡ παράδοσις, ἣτις ἀναφέρει ἐν Κρήτῃ ἀρχικὴν σχολὴν τέχνης, ἣτις θὰ εἶχε δημιουργήσῃ τοὺς οὐσιώδεις τύπους τῆς Ἑλληνικῆς ἀγαλματοποιίας, ἐπιδράσασα ἐπὶ τῆς Ἑλληνικῆς ἡπείρου, λαμβάνει ἤδη ἔγκυρον ἐπιβεβαιώσιν. Ἐὰν τὸ ὄνομα τοῦ μεγάλου Κρητῶς διδασκάλου, τοῦ Δαιδάλου, εἶνε μυθικὸν καὶ χρησιμεύει μόνον γὰρ δεῖξῃ γενεὰν καλλιτεχνῶν, ζησάντων ἐν τῷ 7ῳ π. Χ. αἰῶνι, εἶνε ὅμως προσωπικότητες ἱστορικαὶ οἱ καλλιτέχναι, οἵτινες ὑπὸ τὸ ὄνομα τῶν Δαιδαλιδῶν, εἴτε υἱοὶ εἴτε μαθηταὶ αὐτοῦ, ἀνέπτυξαν τὰς παραδόσεις τῆς ἀρχικῆς Κρητικῆς Σχολῆς καὶ μετέφερον αὐτὰς εἰς τὴν Ἑλλάδα.

Μέχρι πρό ολίγων ἐτῶν δὲν ἐγινώσκето οὐδεμία ἐτέρα Κρητικὴ γλυπτικὴ, δυναμένη ν' ἀποδοθῆ εἰς τοιαύτην σχολήν, πλήν ἐνὸς ἠκρωτηριασμένου ἀγάλματος γυναικὸς καθημένης, ὁμοίου πρὸς τὸ τοῦ Πριναῖ, ἀλλ' ἔτι μᾶλλον ἀκατεργάστου, ἤδη κατέχομεν ἔργον ἀληθῶς καλλιτεχνικὸν διὰ τε τὴν ἐν συνόλῳ σύλληψιν καὶ διὰ τὴν ἐκτέλεσιν. Θὰ εἶνε ἴσως παράτολμον νὰ ἰδῶμεν ἐν αὐτῷ ἀντανάκλασιν τινα τῆς τῶν περιφημοτέρων Δαιδαλιδῶν τέχνης. τοῦ Διποίνου καὶ Σκύλλιδος, τῶν καταγομένων ἐκ Κρήτης, οἵτινες κατὰ τὸ πρῶτον ἡμισυ τοῦ ἔκτου π. Χ. αἰῶνος μετέβησαν εἰς τὴν Πελοπόννησον, ὧν καὶ θρησκευτικὰ καὶ ἀναθηματικὰ ἀγάλματα ἐραίνοντο ἐν αὐτῇ τῇ Πελοποννήσῳ, ἐν Ρόδῳ, ἐν Μικρᾷ Ἀσίᾳ;

*Ἄν τὰ μέχρι τοῦδε εὑρεθέντα τεμάχια τοῦ ἀγάλματος τοῦ Πριναῖ προσφέρουσι βεβαίως τὰ οὐσιώδη διδόμενα πρὸς ἀναπαράγωγὴν τοῦ ἐξόχου τούτου μνημείου, ὅμως δὲν εἶναι ἤττον ἀξιοθρήνητον, ὅτι λείπουσι τεμάχια τινα, ἰδίᾳ ἐκεῖνα, ἅτινα θὰ ἠδύναντο νὰ διαρωτίσωσιν ἡμᾶς περὶ τὴν ἀρχικὴν τοποθέτησιν τοῦ ἀγάλματος ἐν τῷ ναῷ. Ὅθεν ἡ Ἀποστολὴ ἔχει ἐπαναλάβῃ ἤδη τὰς ἀνασκαφὰς τοῦ ναοῦ ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ φέρῃ εἰς φῶς ὀλόκληρον τὸ σχέδιον αὐτοῦ καὶ τῶν προσκειμένων οἰκοδομῶν. Ἄν ἐκ τοιούτων καὶ ἐτέρων ἐρευνῶν, αἷς ἡ ἐκτενεστάτη ἀκρόπολις τοῦ Πριναῖ προσφέρει εὐρὺ πεδῖον, θὰ εἶναι δυνατὸν νὰ προκύψωσι νέα ἀποκαλύψεις περὶ τὴν ἀρχὴν (πηγὴν) τῆς ἐλληνικῆς ἀρχιτεκτονικῆς καὶ γλυπτικῆς, ἂν θὰ εἶνε δυνατὸν νὰ ἀποκαλυφθῶσι νέα στοιχεῖα ὀρίζοντα τὴν μεταξὺ τῆς γραφῆς τῆς ἐν Κρήτῃ ἱστορικῆς ἐποχῆς καὶ τῆς γραφῆς τῆς μινωϊκῆς ἐποχῆς συνάσειαν ἢ μόνον τὴν σχέ-

σιν, ἣν ἔχει ἡ μὲν πρὸς τὴν δέ, ἡ Ἰταλικὴ Ἀποστολὴ θὰ προσφέρῃ συμβολὴν λίαν σημαντικὴν εἰς τὴν γνῶσιν τοῦ μεγάλου ἀρχαίου πολιτισμοῦ τῆς Κρήτης, μετὰ τῆς ἱκανοποιήσεως, ὅτι ἀνταποκρίνεται εἰς τὰς ἐνθαρρύνσεις καὶ εὐνοϊκν, δι' ὧν προάγουσι τὸ ἔργον αὐτῆς ἡ ἡμετέρα Κυβέρνησις καὶ αἱ ἐπιστημονικαὶ Ἀκαδημαῖαι καὶ ἐπιφανεῖς Ἴταλοὶ Μακρηναί.

Ἐν Πριναῖ Μαλεβυζίου 4 Αὐγούστου 1908

L. PERNIER

1. Τὸ Ὑπουργεῖον τῆς Δημοσίας Παιδείας καὶ τὸ τῶν Ἐξωτερικῶν χάριν τοῦ ζωηροῦ ἐνδιαφέροντος τοῦ γενικοῦ διευθυντοῦ τῶν Ἀρχαιοτήτων καὶ ὁραίων τεχνῶν, ἱππότου C. Ricci καὶ τοῦ γενικοῦ Γραμματέως τῶν Ἐξωτερικῶν, ἱππότου Bollati, παρέγουσι τῇ Ἀποστολῇ τὰ μείζονα κεφάλαια. Εἰς τὴν δαφιλῆ ἀρωγῇ τῶν Βασιλ. Ἀκαδημιῶν τῶν Lincei τῆς Ρώμης, Μεδιολάνων, Τορίνου, Βενετίας καὶ Νεαπόλεως ἔχουσιν ἐπανελημμένως προστεθῆ αἱ γυνναῖαι συνεισφοραὶ τοῦ ἱππότου Καθηγητοῦ Elia Lattes καὶ τοῦ Γερουσιαστοῦ Καθηγητοῦ Domenico Comparetti.

Θ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΔΗΣ

Τ Ε Λ Ο Σ

Αντα Τροχ .. 1.9.
Τοπίς .. 2
Τουπριέ .. 1
Ηρακλειο .. 12.
*Ιση .. 14.
Κρούσις .. 1.2.3.8.9.10.
Κουμδσα .. 2
Μαρεβιχ .. 16.
Μεσαβυγιον .. 2.
Μεσαπα .. 2
Μοξιός .. 2.
Παλαινασφα 4.14.
Πριβι .. 2.10.12.13.15.16.
Ραυλός .. 1.2.3.4.5.9.8.9.10.14.
Ρεπα .. 2

- Βολλατι .. 16
- Κομπανέτι .. 16
Βαλβαγιός .. 14.15.
Διοορις .. 15
- Έβανς .. 2.8
- Χαλβλεν .. 10
- *Ηγλαυμ, Ζεγαρι .. 4
- Λαττα .. 16
- Ξανδασις .. 2.
- Ουοροπις .. 16
- Περμιερ .. 16
- Ρίτσι .. 16
- Ρεοζερ .. 2.
Ευφίλις .. 15
- Στεφάνι .. 12.

Β. Συγγαρία . 1

